

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **L. Y.**, zast. JUDr. Vladimírem Čarňanským, advokátem se sídlem Praha 1, Vodičkova 41, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 22. 12. 2004, č. j. 36 Az 879/2003 – 36,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.**
- II. Žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností brojí žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) proti rozsudku Krajského soudu v Brně shora označeného, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 14. 10. 2003, č. j. OAM-1153/LE-PA03-PA03-2003, o neudělení azylu podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o azylu“) a současně bylo vysloveno, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu v platném znění.

Žalovaný správní orgán se neztotožnil s důvody pro udělení azylu, jak je uvedla stěžovatelka v žádosti o udělení azylu, tedy že důvodem odchodu z Číny bylo příliš mnoho

vlastních dětí. Ani stěžovatelčina situace způsobená zadlužením z důvodu její operace a nákladů na cestu z Číny do Itálie, umocněná skutečností, že stěžovatelka byla na území ČR zadržena cizineckou policií a v zařízení pro zadržení cizinců požádala o azyl, nebyly žalovaným zhodnoceny jako důvod pro udělení azylu.

Žalobkyně napadla nesprávnost tohoto rozhodnutí s tím, že žalovaný porušil povinnost dle § 33 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) dále si neopatřil zprávu MZV USA o stavu dodržování lidských práv za rok 2002, nehodnotil politiku ČLR v oblasti plánování rodiny, nevypořádal se s udělením humanitárního azylu dostatečně a chybně zhodnotil podmínky § 91 zákona o azylu.

Žalobě po přezkoumání žalobních námitek soud nevyhověl a zamítl ji, když vycházel z obsahu správního spisu. Soud I. stupně předně podotkl, že v azylovém řízení řádné zjištění skutkového stavu věci spočívá zejména v tom, že je účastníku dána možnost podat úplnou a pravdivou výpověď o důvodech, které jej vedly k opuštění země. Žalovaný respektoval zásady azylového řízení a zaměřil se na zjištění, zda žalobkyni hrozilo pronásledování a z jakých důvodů. Žalovaný v protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu ze dne 29. 9. 2003 zjistil, že žalobkyni nikdy nebylo státními orgány oznámeno, že je stíhána pro porušení politiky plánovaného rodičovství. Skutečnost, že žalobkyně má obavy z porušení pravidel plánování rodičovství, není důvodem pro udělení azylu ve smyslu § 12, neboť to v případě žalobkyně nesouvisí s důvody pro azylové řízení významnými, tedy pronásledováním z důvodu rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání politických názorů, ale s celkovou snahou Číny o regulaci počtu obyvatel. Krajský soud v Brně se dále podrobně vypořádal s námitkou žalobkyně o chybějící zprávě MZV USA z roku 2002 a s námitkou porušení § 33 odst. 2 správního řádu s ohledem na novelu azylového zákona, účinnou od 1. 8. 2003. Neshledal porušení zákona žalovaným ani v případě aplikace § 14 zákona o azylu či § 91 téhož zákona o překážce vycestování. Soud I. stupně tedy žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Žalobkyně v protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR uvedla, že žádá o udělení azylu z důvodu, aby mohla žít a pracovat v ČR, vydělané peníze použít na úhradu dluhu a porodit manželovi ještě dceru. V případě návratu do vlasti se obává toho, že bude postižena za to, že má pět synů a bude postižena za porušení politiky plánovaného rodičovství. Není členkou žádné politické strany ani jiné organizace, nikdy proti ní nebylo vedeno trestní stíhání. Svoji situaci v Číně neřešila, tedy ani přestěhováním na jiné místo, ani se nikam neobrátila o pomoc se svými problémy. Jiné potíže neměla, a to ani se státními orgány.

V rámci kasační stížnosti stěžovatelka uplatnila důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Má zato, že se při rozhodování o udělení azylu nemělo vycházet pouze z ust. § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu, ale mělo by se přihlížet i k ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu (definice pronásledování) v tom smyslu, že se jedná o opatření, která jsou v Číně uplatňována v souvislosti s politikou plánovaného rodičovství, omezují stěžovatelčino právo svobodně se rozhodovat o počtu jejích dětí a jsou bezpochyby těmi opatřeními, o kterých se zmiňuje azylový zákon v tomto ustanovení, a k § 2 odst. 1 zákona o azylu (definice bezpečné země původu) v tom ohledu, že Čína nesplňuje žádné kritérium bezpečné země. Stěžovatelka je přesvědčena, že jí měl být udělen azylu podle § 14 zákona o azylu, navrhuje zrušení napadeného rozsudku, vrácení věci k dalšímu řízení a přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Z vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti plyne, že tento popírá její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu I. stupně byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný konstatuje, že před vydáním rozhodnutí zjistil přesně a úplně skutečný stav věci, když vycházel především z výpovědi stěžovatelky a dále z informací o zemi původu stěžovatelky. Stěžovatelka neuvedla v průběhu správního řízení žádný relevantní důvod pro udělení azylu dle zákona o azylu. Žalovaný se domnívá, že bylo spolehlivě prokázáno, že stěžovatelka nebyla v zemi původu pronásledována ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu, neboť politika plánovaného rodičovství na území ČLR je uplatňována vůči všem státním občanům, tito všichni jsou povinni dodržovat zákonné normy plánovaného rodičovství. Stěžovatelka nebyla, ani takové skutečnosti netvrdila, pronásledována způsobem uvedeným v § 12 zákona o azylu. Žalovaný konstatuje, že v případě stěžovatelky neshledal zvláštního zřetele hodné důvody pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, na který není právní nárok a je pouze na uvážení správního orgánu, zda jej udělí či nikoliv. Je odkazováno na správní spis a napadené rozhodnutí; soud neshledal v závěrech ani postupu správního orgánu nezákonnost ani vady řízení. Žalovaný neshledal důvody ani k přiznání odkladného účinku kasační stížnosti; navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák./ nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák./, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí. Při svém rozhodování vycházel Nejvyšší správní soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (ust. § 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížnosti napadené rozhodnutí Krajského soudu v Brně v mezích důvodu uplatněného ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

K tvrzené nezákonnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje Nejvyšší správní soud, že tato spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávním, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním,

tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle § 2 odst. 6 cit. zákona ve znění platném v době rozhodování správního orgánu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považovalo ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Podle ust. § 14 zákona o azylu mohlo ministerstvo udělit azyl z humanitárních důvodů, i když v řízení o azylu nebyly zjištěny důvody podle ust. § 12 cit. zákona.

Z výše citovaných ustanovení zákona o azylu (zejm. § 12) se podává, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případě neuvádí jen důvody ekonomické. Ze žádného ustanovení tohoto zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle § 32 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Tomu konečně odpovídá i povaha soudního přezkumu, myšleno odkazem na § 77 s. ř. s., nebo tam založené oprávnění soudu provádět dokazování dotýkající se požadavku plné jurisdikce, se však po výtce váže k předmětu soudního řízení, totiž rozhodnutí vydaného správním orgánem, který je povinen postupovat podle příslušných procesních předpisů. Takto je třeba chápat i ust. § 75 s. ř. s., podle něhož soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Na tomto místě je třeba zdůraznit logiku řízení o žádosti o udělení azylu, které je provázáno zásadou aktivity žadatele o azyl. Z obsahu správního spisu je nad veškerou pochybnost zřejmé, že žalovaný při zjišťování důvodů pro podání žádosti o azyl stěžovatelkou postupoval korektně. Poskytl procesní poučení, jakož i poučení o pobytu cizince na území České republiky a v rámci jím provedeného řízení mu nelze z tohoto pohledu ničeho vyčíst. Správní orgán je co do skutkových okolností limitován tvrzeními žadatele o azyl a jinou možnost ani nemá. Jestliže žalovaný splnil stran výslovně projevených důvodů pro udělení azylu povinnosti, které mu zákon ukládá, pak nelze na jeho rozhodnutí ani v tomto směru pohlížet jako na nezákonné.

Čína uplatňuje tzv. politiku jednoho dítěte, což představuje tlak vyvíjený státem, aby rodina zůstala pouze při jednom dítěti. Situace se různí podle jednotlivých oblastí Číny a je také závislá na tom, zda rodiče pochází z města nebo z venkova. Tato politika v sobě obsahuje právo státu na regulaci porodnosti, ovšem prostředky, jichž je za tím účelem užíváno mohou být považovány podle okolností za pronásledování (např. nucená sterilizace či kastrace). Stěžovatelka ve správním řízení sice netvrdila, že byla v domovském státě

vystavena pronásledování, avšak sdílí strach z pronásledování. Ovšem aby obava z útlaču mohla být považována za důvod, pro který lze udělit azyl ve smyslu ust. § 12 cit. zákona, musí jít o pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona a toto pronásledování se musí dít z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. V daném případě jde o problém, na který musí být nahlíženo přísně individuálně, totiž zda v souvislosti s porušením politiky plánovaného rodičovství došlo k pronásledování stěžovatelky a také, což je v tomto případě obzvláště důležité, zda z hlediska možnosti vyhnout se restrikcím, přichází do úvahy řešení v rámci země původu. V posuzovaném případě lze na první otázku odpovědět záporně, na druhou naopak kladně. Stěžovatelka nebyla ze shora uvedeného důvodu státními úřady pronásledována a soudě podle zpráv o situaci v Číně, na něž žalovaný odkazuje (Ministerstva zahraničních věcí USA, Ministerstva vnitra UK, Česká tisková kancelář), je možné řešit situaci, do níž se stěžovatelka dostala, přesídlením na venkov do jiné oblasti Číny. Nelze proto za stávající stěžovatelkou popsané situace přijmout jako relevantní důvod pro udělení azylu bez dalšího jejího obavu z pronásledování po návratu do Číny nebo sterilizace.

Správní orgán v řízení rovněž zkoumal, zda v případě stěžovatelky nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl k závěru, že tomu tak není. Ustanovení § 14 zákona o azylu je kombinací neurčitěho právního pojmu a správního uvážení, kdy neurčitým právním pojmem je „případ zvláštního zřetele hodný“ a vlastní rozhodnutí správního orgánu vyjádřené slovy „lze udělit humanitární azyl“ představuje správní uvážení. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z těchto skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatelky, tak i stav v její zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, je takové rozhodnutí plně v jeho pravomoci a soud nezákonnost takového rozhodnutí s ohledem na shora vyslovené neshledává.

Kasační námitkou ve smyslu § 2 odst. 1 zákona o azylu se nemohl Nejvyšší správní soud s ohledem na § 109 odst. 4 s. ř. s. vůbec zabývat.

V tomto rozsahu tedy Nejvyšší správní soud nepřisvědčil námitce stěžovatelky a rozhodnutí soudu I. stupně shledal bezvadným.

Nejvyšší správní soud nezjistil naplnění důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., když naopak shledal, že Krajský soud v Brně nepochybil, jestliže žalobu jako nedůvodnou zamítl. Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně.

Protože stěžovatelka neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 16. srpna 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu